

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

معاونت پژوهشی و فناوری

شیوه‌نامه‌ی تهیه و تنظیم کتاب

شورای انتشارات دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

مقدمه

این نوشتار به منظور یکسان سازی و همچنین تسهیل نگارش کتبی است که توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان تصنیف، تألیف یا ترجمه می شود. رعایت این دستور العمل جهت تهیه کتب منتشره در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان الزامی است. متن اثر باید در نرم افزار Word مطابق مشخصات مندرج در زیر حروف نگاری شده، به مؤسسه تحویل داده شود.

۱- بخش های اصلی کتاب

۱-۱ صفحه ی عنوان فارسی

این بخش شامل نام کتاب، نویسنده (گان)، آدرس نویسندگان به شرح زیر و تاریخ انتشار است که در آغاز کتاب، آورده می شود (شکل ۱).

شکل ۱- نمونه صفحه ی عنوان مورد استفاده

۱-۲- پیشگفتار

- این بخش ترجیحاً ۱ صفحه و حداکثر در ۲ صفحه نوشته شود. اهداف نگارش پیشگفتار شامل موارد زیر است.
- بیان اهمیت مباحث مطرح شده در کتاب و در نتیجه ضرورت چاپ کتاب مورد نظر در سطح جامعه و دانشگاه
  - معرفی و تشریح خلاصه فصول مختلف کتاب
  - بیان سطوح کاربردی کتاب شامل طیف مقاطع مختلف و رشته‌های تحصیلی دانشجویان، اساتید و سایر اشخاص خواننده‌ی کتاب
  - بیان دورنمای کتاب در آینده
  - درج پست الکترونیک یکی از نویسندگان جهت ارتباط خوانندگان با نویسنده در انتهای پیشگفتار

۱-۳- فهرست مطالب

- در این بخش فهرست فصول و بخش‌های موجود در هر فصل با استفاده از امکانات فهرست‌نویسی برنامه Word آماده و ارائه می‌شود.
- فهرست مطالب نباید خیلی طولانی باشد و بنابراین لازم است از آوردن عناوین درجه‌ی سوم (Heading4 به بعد) در فهرست مطالب خودداری شود (شکل ۲).
- تطابق کامل شماره صفحه‌ی مطالب در این بخش الزامی است.
- از آوردن فهرست جداول و شکل‌ها خودداری شود.
- در صفحاتی که فهرست مطالب آورده می‌شود از درج هرگونه شماره صفحه به صورت زیرنویس یا سرصفحه خودداری شود.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱۹.....	بخش نخست.....
۱۹.....	کلیات.....
۱۹.....	۱-۱-تاریخچه کشاورزی.....
۲۰.....	۱-۱-۱-پیش از جنگ جهانی دوم.....
۲۰.....	۱-۱-۲-پس از جنگ جهانی دوم.....
۲۸.....	۱-۱-۳-قرن بیست و یکم.....

شکل ۲- نمونه‌ی فهرست مورد استفاده

۱-۴- متن کتاب

- فصول مختلف کتاب به عنوان بخش‌های اصلی مجموعه، به صورت یکنواخت ارایه شوند.
- صفحه اول هر فصل از یک صفحه فرد و از خط ششم آن آغاز شود (شکل ۳).
- صفحه اول به هیچ عنوان نباید شماره گذاری شده باشد.
- شماره گذاری صفحات لازم است به صورت سرصفحه (Header) انجام شود. در این حالت شماره گذاری از صفحه دوم هر فصل (با شماره زوج) آغاز می‌شود.

بخش نخست

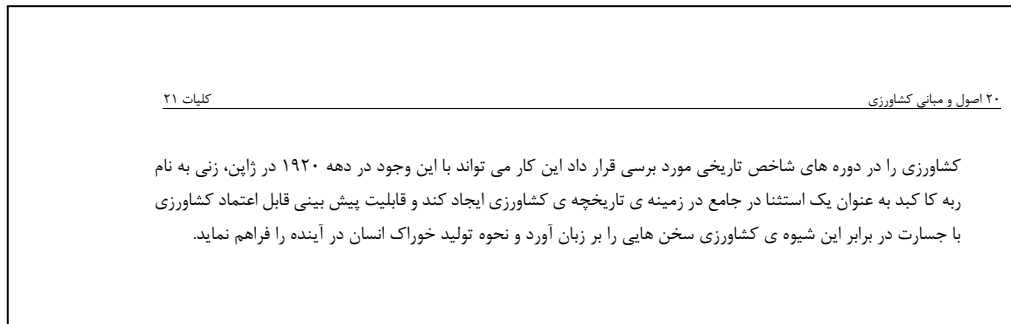
کلیات

۱-۱- تاریخچه کشاورزی

به عقیده تاریخ دانان و متخصصان ، تاریخچه کشاورزی به حدود ۱۰۰۰۰ سال قبل بر می گردد. اگرچه آغاز کشاورزی که گستره عظیمی از سراسر دنیا را در بر گرفته بود ، از قرنهای پیش رو به گسترش نهاد ، اما با این وجود گامهای اساسی در کشاورزی را می توان به قرن گذشته نسبت داد . در یک قرن گذشته پیشرفتهای چشمگیری در کلیه اصول و راههای کشاورزی از قبیل سیستمهای آبیاری ، کودها و سموم کشاورزی ، اصول تناوب زراعی و ... برداشته شد . کشاورزی مدرن ، اصلاح نباتات ، کودهای کشاورزی ، سموم

شکل ۳- نمونه صفحه‌ی آغازین فصول کتاب

- شماره گذاری در سرصفحه باید به گونه‌ای باشد که در صفحات زوج، شماره صفحه و عنوان کتاب (در منتهی الیه سمت راست برگه)، و در صفحات فرد، شماره‌ی صفحه و عنوان فصل مربوطه (در منتهی الیه سمت چپ برگه) آورده می‌شود. در سرصفحه‌ی ایجاد شده، رسم تنها یک خط ممتد زیر شماره صفحه و عناوین مربوطه الزامی است (شکل ۴).

شکل ۴- نمونه‌ی شماره گذاری صفحات زوج و فرد کتاب به صورت سرصفحه

- نویسندگان می‌توانند به اختیار در انتهای هر فصل کتاب و حداکثر در یک صفحه پرسش‌های مهم هر فصل را بیاورند. هدف از این کار کمک به خواننده به تشخیص مطالب مهم و به یاد سپاری آن‌ها در هر فصل خواهد بود (شکل ۵).

۲-۱- پرسش‌های مهم

- ۱- کشاورزی رایج و پرنهاده با افزایش چشمگیر تولید محصولات در پیش از جنگ جهانی دوم بواسطه چه عواملی آغاز شد؟
- ۲- نسبت تولید هر کشاورز در حال حاضر چه تفاوتی با سال‌های آغازین قرن بیستم میلادی دارد؟
- ۳- از دانشمندان پیشرو در کشاورزی ارگانیک چه کسانی را می‌توان برشمرد؟
- ۴- چه عاملی مهمترین نقش را در ممنوعیت مصرف DDT در مزارع و باغات ایفا مینمود؟
- ۵- پیشرفت کشاورزی رایج و پرنهاده در سالهای پس از جنگ جهانی دوم تحت چه عواملی صورت گرفت و در ماده‌ی شیمیایی پرکاربرد در سال‌های جنگ جهانی دوم و پس از آن چه مواردی بودند؟
- ۶- مهم‌ترین رویداد سال‌های جنگ جهانی در اصلاح گیاهان زراعی چه بود و چه نتایجی دربر داشت؟
- ۷- فدراسیون بین‌المللی جنبش کشاورزی ارگانیک با چه اهدافی در کجا و در چه سالی پا نهاده شد؟
- ۸- کشاورزی فرکواوکا چیست؟
- ۹- تبعیض بین کشاورزی رایج و پرنهاده و کشاورزی مدرن ارگانیک در چه مواردی صورت گرفته و چه تبعاتی در پی داشته است؟

شکل ۵- نمونه‌ی پرسش‌های مهم در انتهای هر فصل از کتاب

۵-۱- کتابنامه (فهرست منابع)

در این بخش فهرست منابع علمی مورد استفاده شامل، کتب، مقالات، پایان‌نامه‌ها، گزارش‌ها و آمارنامه‌ها و سایر متون آورده می‌شود. در تهیه‌ی کتابنامه کتاب‌هایی که ترجمه فارسی کتاب‌های خارجی است می‌توان از همان الگوی کتاب به زبان اصلی استفاده نمود.

- کتابنامه در مواقعی که کتاب به صورت تصنیف، تألیف یا تدوین مطالب توسط نویسنده (گان) است، در انتهای متن اصلی کتاب و از یک صفحه فرد آغاز می‌شود.
- از آوردن کتابنامه در انتهای هر فصل از کتاب به صورت جداگانه خودداری شود.
- تمامی منابعی که در متن کتاب بدان‌ها اشاره شده است، باید با دقت و جزئیات دقیق رعایت امانت‌داری در کتابنامه آورده شوند تا علاوه بر رعایت حقوق معنوی، خوانندگان به‌توانند در صورت نیاز دسترسی آسان‌تری به اصل منابع مورد ارجاع داشته باشند.
- از شماره‌گذاری منابع خودداری شود و مرتب نمودن (Sort) آن‌ها تنها بر اساس حرف اول نام خانوادگی نویسنده‌ی منابع انجام شود.
- در هنگام نگارش کتابنامه لازم است برخلاف متن اصلی کتاب از ایجاد تورفتگی خط اول خودداری شود و به‌جای آن خط دوم به بعد دارای نیم (۰/۵) سانتی‌متر تورفتگی باشد. به این کار در برنامه Word و در منوی تنظیمات پاراگراف، Hanging گفته می‌شود.
- دستور نگارش منابع مختلف به شرح زیر است.

مقالات فارسی

- ملا حسینی ح. ۱۳۸۵. بررسی اثر سطوح نیتروژن و تراکم بوته بر عملکرد کم و کیفی ذرت. مجله علوم زراعی ایران. ج. ۸. ش. ۳. صص: ۲۵۸-۲۵۰.
- کاشانی ع. و مسگرباشی م. ۱۳۷۹. نتایج سه ساله آزمایش‌های کشت مخلوط جو و شبدر برسیم در اهواز. مجله علوم زراعی ایران. ج. ۲. ش. ۳. صص: ۵۶-۴۲.
- ریاضی ا.، شریف زاده ف. و احمدی ع. ۱۳۸۶. تأثیر اسموپرایمینگ روی جوانه‌زنی بذور ارزن علوفه‌ای. مجله پژوهش و سازندگی. ج. ۶. ش. ۳. صص: ۸۲-۷۲.

مقالات ارائه شده در کنفرانس‌های علمی

- این منابع همانند آنچه گفته شد به عنوان منبع ارایه می‌شود، با این تفاوت که ارگان و محل برگزاری کنفرانس مربوطه به صورت زیر در انتها آورده می‌شود.
- صادقی ح. ۱۳۸۹. تأثیر تراکم بوته بر ویژگی‌های مورفولوژیک و میزان علوفه‌ی تولیدی در سه رقم سورگوم علوفه‌ای. یازدهمین کنگره علوم زراعت و اصلاح نباتات ایران. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.

کتاب فارسی

- خواجه پور م. ر. ۱۳۸۶. گیاهان صنعتی. اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی اصفهان. ۵۷۸ ص.

پایان نامه‌ها

- عطرچیان ع. ۱۳۸۰. استفاده از جوی بدون پوشینه با آنزیم به جای ذرت در جیره غذایی جوجه‌های گوشتی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز. ۱۴۳ ص.

مقالات انگلیسی

- Allard H.A. 1941. Growth and flowering of some tame and wild grasses in response to different photoperiods. J.Agric.Res. 62(2):193-228.
- George J.R. and Thill J.L. 1979. Cation Concentration of N and K fertilized during the spring grass season. Agron. J. 71(3): 663-667.
- Duke S. H.Collins M. and Soberalske R.M. 1980. The effect of potassium fertilization on nitrogen fixation and nodul enzymcs on nitrogen metabolism in alfalfa. Crop. Sci. 20(3): 213-218.

کتاب و پایان نامه های انگلیسی

Miller D. A. 1984. Forage Crops. McGraw-Hill, New York. 530 p.

آمارنامه ها و گزارش های بدون نویسنده ی مشخص (فارسی و انگلیسی)

بی نام. ۱۳۹۴. آمارنامه ی محصولات زراعی و باغی ایران. تهران: دفتر آمار و برنامه ریزی معاونت برنامه ریزی و پشتیبانی وزارت جهاد کشاورزی.

Anonymous. 2018. World fertilizers trans and outlook to 2018. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Available on the FAO Website: www.fao.org/publications.

۱-۶ واژه نامه (اختیاری)

- این قسمت بسته به نیاز در قالب کتبی که به صورت تصنیف، تألیف و تدوین نگاشته می شوند، می تواند به صورت واژه نامه فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی (به صورت مجزا) ارائه شود.
- واژه های مورد استفاده شامل کلمات تخصصی رشته ی مورد نظر است که در کتاب مورد استفاده قرار گرفته است و غالباً در صفحات مربوط به متون فصول به صورت زیرنویس نیز ارائه شده است.

۲- نوع فونت

- فاصله سطرها ۱/۱۵
- تورفتگی ابتدای پاراگراف ۰/۵ سانتی متر
- عنوان فارسی کتاب در صفحه عنوان B Zar (بولد) شماره ی ۲۴ تا ۴۰
- اسامی فارسی نویسندگان B Zar (بولد) شماره ی ۱۶
- آدرس فارسی و مرتبه ی علمی نویسندگان B Zar شماره ی ۱۴
- عنوان انگلیسی کتاب در صفحه عنوان Times new Roman (بولد) شماره ی ۲۰ تا ۴۰
- اسامی انگلیسی نویسندگان Times new Roman (بولد) شماره ی ۱۴
- آدرس انگلیسی و مرتبه ی علمی نویسندگان Times new Roman شماره ی ۱۲
- عناوین اصلی فصول B Zar بولد ۱۴ با ۱ Heading راست چین
- عناوین فرعی فصول B Zar بولد ۱۳ با ۲ Heading و ۳ Heading راست چین
- متن اصلی کتاب B Zar شماره ی ۱۳
- عناوین و متن جداول و زیرنویس شکل ها B Zar شماره ی ۱۱
- متون داخل جداول و اشکال فارسی B Zar شماره ی ۱۰
- متون داخل جداول و اشکال انگلیسی Times new Roman شماره ی ۹
- پاورقی فارسی B Zar شماره ی ۱۰

- پاورقی لاتین Times new Roman شماره ۸
- عناوین و متون انگلیسی در داخل و خارج متن: دو شماره کوچکتر از متناظر فارسی با فونت Times new Roman
- منابع فارسی B Zar شماره ۱۲
- منابع انگلیسی Times new Roman شماره ۱۱
- متن سر صفحه B نازنین شماره ۱۱
- شماره صفحه B نازنین شماره ۱۳
- فرمولهای فارسی B Zar شماره ۱۳
- فرمولهای انگلیسی Times new Roman شماره ۱۱

۳- زیر نویس ها

- در هر صفحه از متن اصلی کتاب، کلمات تخصصی مورد استفاده لازم است به صورت زیرنویس ارایه شود. بر این اساس، کلمات فارسی هر واژه در متن آورده می شود و معادل انگلیسی آن به صورت زیرنویس آورده می شود.
- پیشنهاد میشود واژه هایی که مخفف آنها به صورت انگلیسی موجود است، داخل پرانتز بعد از معادل فارسی آورده شود و بنابراین حالت کامل واژه ای انگلیسی مربوطه زیرنویس شود.
- تنظیمات پاورقی باید به صورت Restart each page باشد.
- پاورقی لاتین باید چپ چین و با عدد لاتین و پاورقی فارسی باید راست چین و با عدد فارسی باشد. پاورقیهای مختلط حتی اگر با واژه لاتینی آغاز شود، باید راست چین باشد.
- اعداد پاورقی نباید به صورت زیرنوشت (اندیس) باشد و باید بین عدد و توضیح، تیره (-) یا نقطه (.) درج شود.

۴- ابعاد صفحات

- یادآوری می شود که در ابتدا در نرم افزار Word در بخش اندازه صفحه باید کاغذ A4 تعریف شود. سپس فاصله از چهار طرف کاغذ به صورت زیر تنظیم گردد.

بالا: ۶ سانتی متر

پایین: ۵ سانتی متر

راست: ۴ سانتی متر

چپ: ۴ سانتی متر

در حروف نگاری و صفحه آرایی رعایت نکات زیر ضروری است:

- شماره صفحات زوج، راست‌چین و شماره صفحات فرد، چپ‌چین باشد.
- صفحه اهدایی اثر که نحوه تنظیم آن در اختیار صاحب اثر است، پس از صفحه عنوان و شناسنامه قرار می‌گیرد.
- از اسکن فرمول‌ها و جدول‌ها باید اجتناب شود و فرمول‌ها باید با نرم‌افزار Math Type حروف‌نگاری شود.
- عکس‌ها و تصویرها باید در قالب tif و با کیفیت 300 dpi باشد.
- شماره صفحات باید پیدریبی از ابتدا تا انتهای کتاب درج شود.
- در آثاری که جنبه تخصصی دارد، مانند فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌ها، و نیز آثاری که به کرات از نشانه‌های اختصاری استفاده کرده است، باید فهرست نشانه‌های اختصاری پس از فهرست مطالب نوشته شود.
- تمام شکل‌ها، جدول‌ها و تصویرها باید شماره‌گذاری شده، عنوان و منبع آن‌ها ذکر شود.
- عنوان جدول در بالای آن و عنوان شکل و نقشه در پایین آن نوشته شود.
- در شماره‌گذاری عنوان‌ها، شکل‌ها، نقشه‌ها و جدول‌ها باید بین شماره، خط تیره درج شود و پس از آن یک فاصله درج گردد و اگر از حروف الفبایی استفاده شده باشد، باید کمان درج شود.

در نگارش فرمول‌ها و معادله‌ها رعایت نکات زیر ضروری است:

- فرمول‌ها و معادله‌ها باید با نرم‌افزار Math Type حروف‌نگاری شود.
- تمام اعداد در فرمول‌ها و معادله‌ها باید به فارسی باشد.
- از علامت ممیز (/) برای نشان دادن اعشار استفاده شود و از به کار بردن نقطه(.) به جای اعشار اجتناب شود.
- فرمول‌ها و معادله‌ها باید دارای شماره باشد؛ به این صورت که شماره راست‌چین شده، بدون پرانتز باشد:
- فرمول‌ها و معادله‌های یک‌سطری، وسط‌چین می‌شود و اگر بیش از یک سطر باشد، چپ‌چین می‌شود.
- واحدهای شمارشی باید به فارسی باشد و در سمت چپ عدد نوشته شود؛ به جز در کتاب‌هایی که تعداد واحدها بسیار زیاد است: ۱۰۰ کیلومتر، ۲۰ سانتی‌متر به جای ۱۰۰km و ۲۰cm
- عدد چه در متن و چه در عنوان از چپ به راست نوشته می‌شود. این قاعده برای نوشتن سال نیز صادق است:
- ۱۳۶۰-۱۳۵۶؛ عنوان سوم از فصل دوم ۳,۲؛ معادله چهارم از فصل سوم ۴,۳؛
- ۱۲-۱۲۰ اردیبهشت؛ صفحات ۱۳-۱۰؛ ۱۲ تا ۱۲۰ اردیبهشت؛ صفحات ۳ تا ۱۰
- واحدهای شمارشی باید در تمام متن یکسان باشد و تا حد امکان باید تمام واحدها به واحدهای پر کاربرد در فارسی تبدیل شود: سانتی‌گراد یا سلسیوس.
- شماره شکل‌ها، جدول‌ها و ... وقتی بخشی از جمله است و در جمله خوانده می‌شود، نباید داخل پرانتز بیاید:
- در شکل ۲-۳ ویژگی‌های مدیر نشان داده شده است.
- در موارد زیر اعداد به حروف نوشته می‌شود:
- در متون غیرریاضی؛ اعداد ترتیبی؛ کسرها وقتی با عدد صحیح همراه نباشند؛ تمام اعداد اصلی و غیراصولی اگر در ابتدای سطر بیایند؛ شماره خیابان‌ها و منزل‌ها.
- اعداد کسری در متون غیرریاضی به صورت بالا و پایین خط کسر نوشته می‌شوند و نه به صورت اعشار (۳/۲).

- در متون غیرریاضی، از علامت «/» استفاده نشود و به جای آن «درصد» نوشته شود.